

Sygn. akt III APa 41/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Jolanta Pietrzak SSA Marek Żurecki
Protokolant	Beata Kłosek

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2015r. w Katowicach

sprawy z powództwa Zakładowej Organizacji Związkowej (...) (Zakładowa Organizacja Związkowa (...))

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, spółce komandytowej w K.

o przekazanie środków na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych

na skutek apelacji pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki komandytowej

w K.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Częstochowie z dnia 15 maja 2015r. sygn. akt IV P 7/14

1. zmienia zaskarżony wyrok i zobowiązuje stronę pozwaną (...) Spółka z ograniczona odpowiedzialnością Sp. k. z siedzibą w K. do przekazania kwoty 109.000 zł (stu dziewięciu tysięcy złotych) na Fundusz Świadczeń Socjalnych za rok 2013, oddalając powództwo w pozostałym zakresie;

2. oddala apelację w pozostałej części,

3. odstępuje od obciążania strony powodowej kosztami procesu.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSA M.Żurecki

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III APa 41/15

UZASADNIENIE

Strona powodowa Zakładowa Organizacja Związkowa (...) w pozwie wniesionym przeciwko pozwanemu (...) Zakładowi (...) (następca prawny - (...)) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa w K.) domagała się przekazania środków na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych za rok 2013 w kwocie 109.000 zł, z ustawowymi odsetkami od kwoty 81.795 zł od dnia 1 czerwca 2013 roku i od kwoty 27.325 zł od dnia 1 października 2013 roku.

W uzasadnieniu podała, w oparciu o art. 8 ust. 3 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń, że przedmiotem niniejszego powództwa jest utworzenie i przekazanie na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych u pozwanego pracodawcy należnych odpisów za okres od 2011-2013 roku. Według strony powodowej, pozwany pracodawca na podstawie regulaminu wynagradzania ma obowiązek utworzenia funduszu socjalnego, którego nie utworzył i nie przekazał należnych środków na ten fundusz, ani też nie wypłaca świadczeń socjalnych. Nadto powodowy związek zawodowy wskazał, iż pozwany uchyla się od jakiegokolwiek kontaktu z organizacją związkową i zwalnia członków organizacji.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie pod strony powodowej na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu podniósł brak legitymacji procesowej, powodujący brak zdolności sądowej oraz brak zdolności do czynności procesowych powódki.

Pozwany wskazał, iż Zakładowa Organizacja Związkowa (...) została założona, zgodnie z wpisem do Rejestru Ewidencji Związkowej w dniu 14 listopada 2012 roku, co uzasadnia wypis Rejestru Ewidencji Związkowej w dniu 14 listopada 2012 roku, nadto nr KRS wskazany w pozwie z dnia 8 grudnia 2014 roku, a uznany za właściwy przez powódkę, jest numerem właściwym dla (...), a nie może zostać uznany za właściwy dla oznaczenia strony niniejszego postępowania. Powodowa Zakładowa Organizacja Związkowa nie posiada minimalnej liczby członków, przez co nie może występować, jako Zakładowa Organizacja Związkowa, a tym bardziej jako (...). Poza tym pozwany wskazał, iż powódka od początku prowadzenia swojej działalności nie przekazywała pracodawcy informacji zgodnej z treścią art. 25⁽¹⁾ ust. 2 ustawy o związkach zawodowych.

Ponadto pozwany wskazał, iż w dniu 2 stycznia 2003 roku W. S. (1), prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...), uzgodnił wspólnie z pracownikami Zakładu Aneks do Regulaminu Gospodarowania Środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych stanowiący, iż nie będzie tworzony zakładowy fundusz świadczeń socjalnych oraz nie będą wypłacane świadczenia urlopowe. Aneks stanowił, iż z dniem 1 stycznia 2003 roku zawiesza się do odwołania funkcjonowanie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Poza tym, pozwany zarzucił, iż w dniu 2 stycznia 2003 roku zostało podpisane porozumienie o nietworzeniu funduszu świadczeń socjalnych i niewypłacaniu świadczeń urlopowych. Wszelkie pisma zostały podpisane przez przedstawicieli załogi, których wyłoniono w wyniku podjęcia Uchwał Pracowników Prywatnego Zakładu (...) z dnia 18 grudnia 2002 roku oraz Pracowników Prywatnego (...) G. z dnia 18 grudnia 2002 roku.

Pozwany wskazał, iż zarówno Aneks do Regulaminu Gospodarowania Środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 1 stycznia 2003 roku, jak i Porozumienie z dnia 2 stycznia 2003 roku, zostały oparte na normie art. 4 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu socjalnym.

Wyrokiem z dnia 15 maja 2015 roku Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie zobowiązał pozwanego do przekazania kwoty 158.904,27 zł na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych za rok 2013.

Według ustaleń Sądu Okręgowego, Zarząd Regionu (...) w K., na podstawie Statutu (...), a w szczególności § 41 ust. 1 stwierdził, że Zakładowa Organizacja Związkowa (...) z siedzibą w K. został wpisany do Rejestru Ewidencji Związkowej i posiada osobowość prawną. Datę wpisu do Rejestru Ewidencji Związkowej stanowił dzień 14 listopada 2012 roku, za numerem ewidencyjnym (...).

Dalej Sąd ten ustalił, że władzę wykonawczą - Tymczasową Komisję Zakładową (komitet założycielski w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych) stanowiły W. S. (2), G. K., I. K., podlegając szczególnej ochronie w oparciu o art. 32 ustawy o związkach zawodowych.

Na dzień 31 marca 2013 roku organizacja liczyła 12 członków. Natomiast na dzień 30 września 2013 roku organizacja liczyła 11 członków.

Pismem datowanym na dzień 13 maja 2013 roku Komisja Zakładowa Związku Zawodowego działającego u pozwanego wskazała pracodawcy, iż jako podmiot zatrudniający więcej, niż 20 pracowników, zobligowany jest do utworzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Według ustaleń Sądu pierwszej instancji, pozwany powoływał się na Aneks do Regulaminu Gospodarowania Środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Prywatnym Zakładzie (...), zgodnie z którym na podstawie art. 4 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu socjalnym (Dz. U. nr 70, z 1996r. poz. 335 ze zm.) z dniem 1 stycznia 2003 roku zawieszona jest do odwołania przekazywanie odpisów na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych i tym samym jego funkcjonowanie.

W dalszej kolejności pracodawca powołał się na porozumienie zawarte pomiędzy Prywatnym Zakładem (...) a załogą w sprawie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i świadczeń urlopowych, według którego strony, na podstawie art. 4 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. nr 70 z 1996r. poz. 335 ze zm.), postanowiły nie tworzyć zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i nie wypłacać świadczeń urlopowych.

Nadto pozwany wskazał, że stan zatrudnienia pracowników w zakładzie na dzień 1 stycznia 2003 roku, w przeliczeniu na pełny etat, wynosił 120 osób, a porozumienie weszło w życie z dniem 2 stycznia 2003 roku.

Pozwany zarzucił, iż w związku z powyższymi aktami, nie miał obowiązku utworzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Dokonując rozważań prawnych, Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 3, art. 4 i art. 7 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 2015r., poz. 111), art. 9 § 1 k.p., art. 77² § 1 k.p. i art. 23¹ k.p. oraz art. 25¹ ust. 1 i art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 roku o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015r., poz. 1881 t.j.), uznając powództwo za uzasadnione.

Zdaniem tego Sądu, z regulaminu wynagradzania, załączonego do akt sprawy wynika, że nie wprowadzono w nim zmian związanych z Aneksem czy Porozumieniem, na które powołuje się pozwany.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że bezterminowość obowiązywania powoływanych: Porozumienia, czy Aneksu w niniejszych okolicznościach stanowiłaby w istocie obejście prawa, tj. obowiązku, jaki nakłada na pracodawcę art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Z powyższego przepisu wynika - zdaniem Sądu Okręgowego - iż dla ustalenia obowiązku tworzenia funduszu, istotny jest stan zatrudnienia na dzień 1 stycznia danego roku, co oznacza, że późniejsze, następujące w trakcie

roku kalendarzowego, zmiany stanu zatrudnienia nie mają znaczenia. Dopiero stan zatrudnienia na dzień 1 stycznia następnego roku kalendarzowego będzie miał znaczenie dla obowiązku lub braku obowiązku tworzenia funduszu przez pracodawców nieprowadzących działalności w formie jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych.

Sąd ten podniósł, że jakkolwiek ani Aneks, ani Porozumienie nie jest aktem wymienionym w powyższej ustawie, bowiem przepis ust. 3 art. 4 wyraźnie wskazuje na postanowienia regulaminu wynagradzania, to jednak takich regulacji w niniejszych okolicznościach w regulaminie nie wprowadzono. Według Sądu Okręgowego, pozwany nie wykazał wprowadzenia odpowiedniego zapisu w postanowienia regulaminu wynagradzania - jednakże nawet rozważając te akty, wskazać należy na konieczność ich późniejszej weryfikacji - to znaczy na dzień 1 stycznia danego roku.

Wobec powyższego, Sąd ten uznał, że akty, na które powołuje się pozwany, nie są skuteczne na chwilę wytoczenia powództwa.

Odnosząc się natomiast do zarzutu pozwanego w zakresie braku zdolności sądowej oraz braku zdolności do czynności procesowych, Sąd pierwszej instancji powołał się

na art. 25¹ ust. 1 i art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 roku o związkach zawodowych oraz § 5 statutu (...) uznając, że strona powodowa - jako jednostka organizacyjna związku zawodowego o szerszym zasięgu, niż zakład pozwanego - była legitymowana do złożenia powództwa w imieniu załogi pracowniczej. Sąd ten podkreślił zarazem, że z rejestru związków zawodowych wynika, iż powyższa organizacja związkowa nadal istnieje.

Sąd Okręgowy wskazał także, iż zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Częstochowie, XVII Wydział Gospodarczy KRS, z dnia 29 sierpnia 2014 roku, przekształcona została jednoosobowa działalność gospodarcza Pana W. S. (1) w Prywatny Zakład (...) Sp. z o.o., co zostało ujawnione w rejestrze przedsiębiorców. Jednocześnie zaznaczył, że przekształcenie jednoosobowej działalności gospodarczej w spółkę kapitałową powoduje przejście ogółu praw obowiązków na spółkę przekształconą.

Powyższe implikowało, zdaniem Sądu pierwszej instancji, prawidłowe - aktualne - oznaczenie strony pozwanej.

Powołując się na pismo pozwanej z dnia 5 stycznia 2015 roku (k. 116 a.s.), Sąd Okręgowy wskazał, że zweryfikowana kwota wysokości funduszu świadczeń socjalnych za 2013 rok została ustalona na kwotę 158.904,27 zł. Nadto Sąd ten uznał, że niniejsze powództwo było powództwem o zobowiązanie do dokonania określonej czynności, a nie o świadczenie, zatem weryfikacja kwoty - określonej w pozwie - była, zdaniem Sądu Okręgowego, w niniejszych okolicznościach dopuszczalna.

Odnosząc się do roszczenia o odsetkach, Sąd Okręgowy powołał się na art. 7 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wskazując, że tymi środkami nadal administruje pracodawca, jednakże są one już w ramach funduszu celowego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, apelujący zarzucił mu:

1. naruszenie prawa procesowego, mające wpływ na wynik postępowania, poprzez:

a) naruszenie normy art. 130 k.p.c. w zw. z art. 187 k.p.c. w zw. z art. 468 § 2 pkt 1 k.p.c., poprzez brak wezwania powoda do dokładnego określenia, za jaki okres domaga się utworzenia oraz przekazania na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych kwoty wskazanej pozwem z dnia 8 grudnia 2013 roku, w

którym wskazano lata od 2010 do 2013, zaś powód nie określił, iż powództwo dotyczy jedynie roku 2013, co winno być wyjaśnione przez Sąd, celem zbadania żądania pozwu;

b) naruszenie normy art. 467 k.p.c. oraz 468 k.p.c., poprzez brak ustalenia okoliczności spornych w sprawie, a mianowicie, którego roku dotyczy żądanie zgłoszone w pozwie i przyjęcie przez Sąd okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wyłącznie na podstawie własnej oceny, bez ich wyjaśniania i potwierdzenia przez stronę powodową;

c) naruszenie normy art. 468 k.p.c., poprzez zaniechanie wezwania powoda do sprecyzowania wartości przedmiotu sporu, pomimo, iż w treści uzasadnienia pozwu z dnia 8 grudnia 2013 roku Powód wskazała iż „Wysokość roszczenia zostanie dookreślona po podaniu informacji przez pozwanego w tym zakresie”;

d) naruszenie normy art. 229 k.p.c., poprzez bezpodstawne przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji, iż treść żądania pozwu, a mianowicie okres, za który powód domagał się utworzenia funduszu oraz wartość przedmiotu sporu zostały przyznane przez pozwanego, gdy tymczasem brak jest podstaw do przyjęcia, że pozwany w toku postępowania przyznał żądania zgłoszone w pozwie, które do zamknięcia przewodu nie zostały przez stronę powodową sprecyzowane w sposób umożliwiający wyjaśnienie sprawy;

e) naruszenie normy art. 468 § 1 oraz § 2 ust. 1, 3, 4 k.p.c., poprzez zaniechanie przez Sąd pierwszej instancji ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy oraz dowodów, które należy przeprowadzić w celu ich wyjaśnienia, a mianowicie niezobowiązania strony pozwanej, w ramach czynności wyjaśniających do przedłożenia regulaminu wynagradzania za sporny okres, a następnie nieprzeprowadzenie postępowania dowodowego w tym zakresie.

Niezależnie od powyższych zarzutów, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, apelujący podniósł:

f) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, tj. naruszenie art. 233 k.p.c., poprzez dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią materiału dowodowego i uznanie, iż przedstawione przez pozwanego dokumenty, tj. aneks do Regulaminu Gospodarowania Środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 1 stycznia 2003 roku wraz z Porozumieniem

z dnia 2 stycznia 2003 roku oraz uchwały Pracowników Prywatnego Zakładu (...)z dnia 18 grudnia 2002 roku oraz pracowników Prywatnego Zakładu (...)

z dnia 18 grudnia 2002 roku wraz z listami obecności, nie wskazują na fakt zawarcia przez pozwaną Spółkę porozumienia zgodnego z normą art. 4 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (zwana dalej ustawą ZFŚS) pozwalającego pracodawcy na rezygnację z tworzenia funduszu;

g) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, tj. naruszenie art. 233 k.p.c., poprzez dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią materiału dowodowego i uznanie, iż pozew w niniejszej sprawie datowany jest na dzień 27 stycznia 2014 roku, podczas, gdy Sąd Okręgowy VIII Wydział Pracy

i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach postanowieniem z dnia 11 kwietnia

2014 roku stwierdził swoją niewłaściwość w sprawie i przekazał pozew do Sądu Okręgowego w Częstochowie, co wskazuje, iż pozew datowany na dzień 8 grudnia 2013 roku nie mógł zostać wniesiony do Sądu Okręgowego w Częstochowie

przed dniem wydania postanowienia z dnia 11 kwietnia 2014 roku;

h) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, tj. naruszenie art. 233 k.p.c., poprzez dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią materiału dowodowego i uznanie, iż stan zatrudnienia pracowników

w zakładzie na dzień 1 stycznia 2003 roku, w przeliczeniu na pełne etaty, wynosił 120 osób (s. 3 uzasadnienia), gdy z materiału dowodowego nie wynika ilu pracowników było zatrudnionych w pozwanej Spółce w dniu 1 stycznia 2003 roku, a tym bardziej, nie wynika, aby było to 120 osób, jak określa Sąd pierwszej instancji;

i) naruszenie art. 233 k.p.c., poprzez brak wszechstronnego rozważenia wszelkich okoliczności sprawy, poprzez pominięcie, iż treść § 10 Statutu (...) wskazuje, iż „zmiana przynależności do organizacji zakładowej lub międzyzakładowej może nastąpić w wyniku zmiany pracodawcy lub wystąpienia z tej jednostki i kontynuowania członkostwa w innej organizacji zakładowej i międzyzakładowej”, zaś zgodnie z przyjętym w doktrynie poglądem, norma art. 8 ustawy ZFŚS wskazuje, iż w niniejszym procesie może występować jedynie organizacja związkowa działająca u pozwanego pracodawcy.

2. naruszenie prawa materialnego, poprzez:

a) błędną wykładnię art. 8 ustawy ZFŚS polegającą na przyjęciu, iż pozew o ukształtowanie praw nie wymaga od powoda szczególnej aktywności, polegającej na choćby minimalnym uczestnictwie w procesie min. określeniu żądania pozwu, jak również niniejszy pozew mogła wytoczyć jedynie organizacja związkowa działająca w zakładzie pracodawcy, zaś Sąd pierwszej instancji nie ustalił, czy osoby podpisujące się pod pozwem nadal są zrzeszone w ramach organizacji związkowej działającej u pozwanego;

b) błędną wykładnię art. 3 ustawy ZFŚS, poprzez niezastosowanie ust. 3b art. 3 ustawy ZFŚS, tj. uznanie, iż pracodawca posiadający regulamin wynagradzania jest obowiązany do corocznej weryfikacji stanu zatrudnienia, powodującej coroczną potrzebę informowania pracowników o nietworzeniu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych;

c) błędną wykładnię art. 4 ustawy ZFŚS, poprzez uznanie, iż porozumienie zawarte 2 stycznia 2003 roku nie stanowi porozumienia, w myśl ust. 3 art. 4 ustawy ZFŚS.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, apelujący wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z:

1. aneksów do Regulaminu Wynagradzania pozwanego: Aneksu wchodzącego w życie w dniu 2 stycznia 2003 roku oraz Aneksu wchodzącego w życie w dniu 13 lipca 2004 roku - na okoliczność wprowadzenia odpowiednich unormowań do Regulaminu Wynagradzania;

2. wyciągu z Protokołu kontroli Państwowej Inspekcji Pracy z dnia 22 listopada 2013 roku - na okoliczność wykazania, iż dokumenty wskazane w pkt 1 obowiązywały w pozwanej Spółce również w roku 2013 roku, pomimo zawarcia Porozumienia oraz Aneksów w sprawie nietworzenia ZFŚS w 2003 roku.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji i oddalenie powództwa w całości, jako bezzasadnego oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania obu instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Z ostrożności procesowej, na wypadek uznania przez Sąd drugiej instancji, iż brak jest podstaw do orzeczenia o zmianie wyroku, poprzez oddalenie powództwa, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia - przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego - oraz zasądzenie

od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania obu instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na powyższą apelację strona powodowa wniosła o jej oddalenie w całości. Nadto wniosła o oddalenie wniosków dowodowych pozwanego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji jako własne, uznał, że apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

I tak, odnosząc się do zarzutu dotyczącego zdolności sądowej strony powodowej, podnieść wypada, iż powodowy Związek Zawodowy oparł swoje żądanie na dyspozycji normy art. 8 ust. 3 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Zgodnie

z powołanym przepisem, związkowi zawodowemu przysługuje prawo wystąpienia do sądu pracy z roszczeniem o zwrot funduszowi środków wydatkowanych niezgodnie z przepisami ustawy lub o przekazanie należnych środków na fundusz. Warto przy tym zwrócić uwagę,

że powołany przepis posługuje się zwrotem **związkom zawodowym przysługuje prawo**,

gdy tymczasem w treści przepisu art. 8 ust. 2 wskazano jednoznacznie na zakładową organizację związkową. Oba zapisy są spójne i prowadzą do stwierdzenia, że z roszczeniem oznaczonym w treści art. 8 ust. 3 cyt. ustawy może wystąpić związek zawodowy, nawet

w sytuacji, gdy nie można mu przypisać przymiotu zakładowej organizacji związkowej.

Trzeba przy tym pamiętać, że w myśl art. 25¹ ust. 1 pkt 1, dodanego z dniem

1 stycznia 2003 roku (ustawą z dnia 26 lipca 2002 roku o zmianie ustawy - Kodeks pracy

oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 135, poz. 1146) do ustawy z dnia 23 maja 1991 roku o związkach zawodowych (tekst jedn. Dz. U. z 2014r., poz. 167 z późn. zm.), uprawnienia zakładowej organizacji związkowej przysługują organizacji zrzeszającej

co najmniej 10 członków, będących pracownikami lub osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy o pracę nakładczą u pracodawcy objętego działaniem tej organizacji. Judykatura Sądu Najwyższego wskazuje, że organizacje związkowe zrzeszające w zakładzie pracy mniej, niż dziesięciu pracowników, pozbawione są uprawnień, jakie przepisy przewidują dla związków zawodowych działających na szczeblu zakładowym, zarówno

w zakresie prawa do rokowań, jak i w zakresie zajmowania stanowiska w indywidualnych sprawach ze stosunku pracy. Pracodawca nie ma zatem obowiązku współdziałania z taką organizacją, wynikającego z art. 30 ust. 21 ustawy o związkach zawodowych, organizacja taka nie reprezentuje jej członków w rozumieniu art. 38 k.p., a członkowie zarządu tej organizacji nie korzystają z ochrony przewidzianej w art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2008 roku, w sprawie

I PK 316/07, LEX nr 523164 oraz z dnia 13 października 2004 roku, II PK 41/04, OSNP 2005, nr 8, poz. 107).

Należy jednocześnie wskazać, że na podstawie przepisu szczególnego, czyli na mocy analizowanego art. 8 ust. 3, związkowi zawodowemu (nawet jeśli nie spełnia przymiotu zakładowej organizacji związkowej) przysługuje prawo wystąpienia do sądu pracy

z roszczeniem o zwrot funduszowi środków wydatkowanych niezgodnie z przepisami ustawy lub o przekazanie należnych środków na fundusz. Roszczenie o jakim tutaj mowa, obejmuje również żądanie utworzenia funduszu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2009 roku, II PK 209/08, OSNAP 2010, nr 21-22, poz. 263).

Ponadto stwierdzić trzeba, że nieprzedstawienie pracodawcy przez zakładową organizację związkową informacji o liczbie swoich członków w terminie określonym

w art. 25¹ ust. 2 ustawy o związkach zawodowych, nie powoduje, iż organizacja ta traci uprawnienia zakładowej organizacji związkowej, co wynika z dosłownej treści przepisów

art. 25¹ ustawy. Przepis art. 25¹ ust. 1 u.z.z. wiąże bowiem brak uprawnień zakładowej organizacji związkowej z faktem, że organizacja związkowa działająca u pracodawcy nie ma co najmniej dziesięciu członków będących pracownikami

lub osobami wykonującymi pracę nakładczą albo funkcjonariuszami. Przepis art. 25¹ ust. 2 u.z.z. nie łączy zaś *expressis verbis*

z faktem nieprzedstawienia pracodawcy przez zakładową organizację związkową informacji o liczbie swoich członków w przewidzianym terminie żadnych ujemnych skutków dla tej organizacji. Uznać zatem trzeba, że zakładowa organizacja związkowa, która nie wypełnia obowiązku informacyjnego ustanowionego w art. 25¹ ust. 2 u.z.z., nie traci z mocy prawa ustawowych uprawnień, ponieważ z normatywnego punktu widzenia decydujące znaczenie ma istniejąca obiektywnie liczba członków, a nie informacja o niej (por. K.W. Baran: Komentarz do ustawy o związkach zawodowych [w:] Zbiorowe prawo pracy. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2010).

Natomiast, Zakładowa Organizacja Związkowa (...) w piśmie z dnia 25 października 2013 roku poinformowała pozwanego, że zrzesza 11 członków będących pracownikami, zaś z pozwem wystąpiła w dniu 27 stycznia 2014 roku.

Zatem, na użytek niniejszej sprawy uznać należy, iż powodowa Zakładowa Organizacja Związkowa (...) Zakład (...) miała zdolność sądową, zdolność procesową oraz legitymację procesową do wystąpienia przeciwko pozwanemu z powództwem o przekazanie należnych środków na Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Jednocześnie należy zauważyć, że zmiany organizacyjno-prawne, którym poddany został pozwany pracodawca (przekształcenie w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością i spółkę komandytową) nie uniemożliwiły kontynuowania działalności związku zawodowego.

Oceniając zaś pozostałe twierdzenia apelacji, podnieść wypada, iż ustawą z dnia 26 lipca 2002 roku o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 135, poz. 1146), z mocą od dnia 1 stycznia 2003 roku, zmieniono art. 4 i art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. W świetle powołanych przepisów, u pracodawców, których pracownicy nie są objęci układem zbiorowym pracy, postanowienia w sprawach kształtowania wysokości odpisu na Fundusz lub postanowienie, że Fundusz nie będzie tworzony, może zawierać regulamin wynagradzania. Z tym, iż jeżeli u pracodawcy nie działa zakładowa organizacja związkowa, postanowienia regulaminu wynagradzania w sprawie wysokości odpisu na Fundusz lub nietworzenia Funduszu wymagają uzgodnienia z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

Tymczasem, apelujący nawet nie twierdzi, że - zaprezentowany dopiero w postępowaniu apelacyjnym - Aneks do Regulaminu Wynagradzania (datowany na 2 stycznia 2003 roku) został uzgodniony z pracownikiem wybranym w tym celu przez załogę.

Dodać przy tym trzeba również, że apelujący nie wykazał, aby - w oparciu o przepis art. 77² § 6 k.p. - podał Aneks do regulaminu wynagradzania do wiadomości pracowników (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2006 roku, II PK 124/06).

Tak więc, apelujący nie wykazał tym samym, aby Aneks do Regulaminu Wynagradzania był obowiązującym aktem prawnym i dalej, aby w sposób skuteczny zwolnił się z obowiązku tworzenia Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Trzeba jednocześnie przypomnieć, że przepis art. 3 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nakłada na pracodawcę, zatrudniającego według stanu na dzień 1 stycznia danego roku co najmniej 20 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty, obowiązek utworzenia funduszu świadczeń socjalnych. W myśl art. 5 ust. 1 ustawy, fundusz ten tworzy się z corocznego odpisu podstawowego, naliczanego w stosunku do przeciętnej liczby zatrudnionych według zasad określonych w dalszych ustępach tego artykułu. Zgodnie

z art. 6 ust. 2 ustawy, równowartość dokonanych odpisów na dany rok kalendarzowy pracodawca przekazuje na rachunek bankowy funduszu w terminie do 30 września tego roku. Stosownie do art. 10 ustawy z 4 marca

1994 roku, środkami funduszu administruje pracodawca. W uzasadnieniu wyroku z dnia 20 sierpnia 2001 roku, I PKN 579/00 (OSNAPiUS 2003 nr 14, poz. 331) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że w kompetencji tej mieszczą się obciążające pracodawcę obowiązki, po pierwsze - przekazania na rachunek bankowy funduszu równowartości naliczonych odpisów oraz po drugie - gospodarowania funduszem zgodnie z przepisami ustawy. Jak z powyższych regulacji wynika, zakładowy fundusz świadczeń socjalnych tworzy się ze środków należących do pracodawcy, poprzez dokonanie stosownych odpisów, które podlegają przekazaniu na rachunek bankowy funduszu. Inaczej rzecz ujmując, utworzenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych to nic innego, jak dokonanie przez pracodawcę czynności technicznej sprowadzającej się do naliczenia stosownych odpisów. Przepis art. 8 ust. 3 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przyznał związkom zawodowym prawo pozwania pracodawcy do sądu pracy o przekazanie należnych środków na fundusz (technicznie - na rachunek bankowy funduszu). Oznacza to w istocie uprawnienie procesowe do sądowego dochodzenia od pracodawcy dokonania odpisu na fundusz zgodnie z przepisami ustawy (por. także uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 1999 roku, I PKN 663/98, OSNAPiUS 2000 nr 14, poz. 534).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, roszczenie o przekazanie należnych środków jest roszczeniem majątkowym (art. 19 § 2 k.p.c.), co pociąga za sobą ograniczenia wynikające z normy art. 321 § 1 k.p.c., zgodnie, z którą sąd nie może wyrokować, co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. W ugruntowanym orzecznictwie wskazywano niejednokrotnie, iż przepis art. 321 § 1 k.p.c. wyraża zasadę, według której sąd związany jest żądaniem zgłoszonym przez powoda w powództwie, a więc nie może wbrew żądaniu powoda (art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.) zasądzić czegoś jakościowo innego albo w większym rozmiarze, czy też zasądzić powództwo na innej podstawie faktycznej, niż wskazana przez powoda. W kontekście powyższego wypada więc przypomnieć, co wynika z odpowiedzi na apelację, iż ostatecznie sprecyzowane przez powoda żądanie pozwu obejmowało kwotę 109.000 zł.

Odnosząc się zaś do żądania zasądzenia odsetek za opóźnienie w przekazaniu przez pracodawcę środków na Fundusz, powtórzyć należy za Sądem Najwyższym, iż obowiązujące prawo nie uzasadnia twierdzenia, iż za opóźnienie w przekazaniu równowartości odpisów i zwiększeń na rachunek bankowy zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, przysługują odsetki (por. wyrok SN z dnia 11 kwietnia 2012 roku, III PK 66/11, LEX nr 1289155).

Mając na uwadze przedstawione okoliczności, Sąd Apelacyjny, na mocy art. 386 § 1 k.p.c., orzekł reformatoryjnie, jak w punkcie 1 wyroku.

W pozostałym zakresie, na mocy art. 385 k.p.c., oddalił apelację, jak w punkcie 2 orzeczenia, uznając jej bezzasadność.

W punkcie 3 rozstrzygnął na podstawie art. 102 k.p.c., uznając, iż z roszczeniem wystąpił związek zawodowy, słusznie przekonany o zasadności swoich roszczeń, zaś uwzględnienie apelacji spowodowane było naruszeniem przez Sąd Okręgowy normy art. 321 § 1 k.p.c.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSA M.Żurecki

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR